

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP U POVODU 100. OBLJETNICE
SMRTI VATROSLAVA JAGIĆA

Varaždin, 28. – 30. rujna 2023.

U Varaždinu je od 28. do 30. rujna 2023. održan Međunarodni znanstveni skup u povodu 100. obljetnice smrti Vatroslava Jagića. Taj se hrvatski znanstvenik svjetskoga glasa rodio u Varaždinu 1838. te je, unatoč tomu što je većinu života proveo izvan rodnoga grada, s njim ostao povezan i u njemu je prema vlastitoj želji i pokopan u kolovozu 1923. Skup u njegovu čast organizirao je Zavod za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu uz potporu Grada Varaždina, Varaždinske županije, Turističke zajednice Grada Varaždina i Varaždinske županije, Hrvatskoga narodnog kazališta u Varaždinu, Koncertnoga ureda Varaždin, Gradskoga muzeja te Fakulteta organizacije i informatike.

Svečano otvaranje skupa upriličeno je u velikoj koncertnoj dvorani Hrvatskoga narodnog kazališta, u kojoj su se okupljenim sudionicima obratili predsjednik Zavoda HAZU u Varaždinu akademik Stjepan Damjanović, zatim ravnateljica Staroslavenskoga instituta u Zagrebu dr. sc. Vida Vukolja, tajnik Razreda za filološke znanosti HAZU akademik Ranko Matasović, gradonačelnik Grada Varaždina dr. sc. Neven Bosilj te župan Varaž-

dinske županije Anđelko Stričak. U pozdravnim govorima još su jednom istaknute Jagićeve zasluge u slavistici i filologiji općenito te je izražena potreba za organiziranjem takvih skupova ne samo kako bi se podsjetilo na velika Jagićeva djela nego zato što je njegov rad temelj i nezaobilazno štivo i u suvremenim znanstvenim raspravama. Naime, Jagićev filološki rad, njegove misli, ideje i metode aktualne su i nakon više od stotinu godina, što je još jednom uvjerljivo pokazano i ovim skupom.

Nakon otvaranja skupa uslijedila su plenarna izlaganja. Akademik Stjepan DAMJANOVIĆ u svojem predavanju naslovljenome *Vatroslav Jagić i napredak slavistike u XIX. stoljeću* još jednom podsjetio na to koliko je Jagić učinio u istraživanju slavenskih jezika te kako je pokretanjem slavističkoga filološkog časopisa *Archiv für slavische Philologie* omogućio da se slavistika izjednači s germanistikom i romanistikom. Prof. dr. sc. Ljudmila VASILJEVA sa Sveučilišta Ivan Franko u Lavovu u svojem izlaganju naslovljenome *Vatroslav Jagić i ukrajinska slavistika* govorila o Jagićevim kontaktima s ukrajinskim slavistima, o tragu koji

je Jagić kao profesor ostavio na svojim učenicima te o poštovanju koje je Ivan FRANKO iskazivao prema Jagiću nazivajući ga svjetionikom slavističke znanosti. Prof. dr. sc. Johannes REINHART u izlaganju naslovljenome *Jagićeva istraživanja o slavenskim apokrifima* nastojao je odgovoriti na pitanje koliko su Jagićeva istraživanja apokrifa aktualna danas, a kao iznimno važan doprinos istaknuo je Jagićevo izdavanje takve vrste tekstova. Prof. dr. sc. Ivo PRANJKOVIĆ bio je, nažalost, spriječen održati svoj referat o Jagiću i filološkim školama 19. st., pa je posljednje među plenarnim izlaganjima s naslovom *Jagićeva koncepcija književne povijesti (prema kojoj je sve ostalo jedan nedostiž)* održao prof. dr. sc. Tomislav BRLEK, koji je govorio o Jagićevu nerijetko neodgovarajuće vrednovanome radu na području književne povijesti. Također, prof. Brlek istaknuo je da su današnji pristupi proučavanju povijesti književnosti u usporedbi s Jagićevim metodološkim polazištima i njihovom dosljednom i pomnom provedbom tek *jedan nedostiž*.

Nakon stanke radni je dio skupa nastavljen u prostorijama Fakulteta organizacije i informatike. Na skupu su sudjelovala 53 znanstvenika iz devet zemalja: Austrije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Italije, Mađarske, Makedonije, Srbije i Ujedinjenoga Kraljevstva s ukupno

49 izlaganja, koja su bila raspoređena u tri paralelne sekcije tijekom dvaju radnih dana. Svojim je izlaganjima skupu doprinijelo i deset znanstvenika sa Staroslavenskoga instituta iskazujući time svojevrsnu zahvalnost slavistu neponovljene erudicije i interesa, koji je tijekom svojega radnog vijeka napravio iznimno mnogo za istraživanje staroslavenskoga, ali i slavenskih jezika općenito. Stoga će u nastavku zbog broja izlagača više pozornosti biti posvećeno njihovim referatima. Prvoga je dana Kristijan KUHAR održao izlaganje pod naslovom *Liturgička istraživanja glagoljskih rukopisa od Jagića do Tandarića*, u kojemu je izložio ishode rada istraživača hrvatskoglagoljične liturgijske književnosti među kojima je bio i Vatroslav Jagić, čija je posebna zasluga u tome što je hrvatskoglagoljične tekstove skupljao i objavljavao za buduća istraživanja, ali i u tome što je među prvima određivao sadržaj i ulogu pojedinih tekstova. U paralelnoj je sekciji Kristian PASKOJEVIĆ održao referat pod naslovom *Paleografski opus Vatroslava Jagića promatran kroz prizmu 21. stoljeća*. Autor je istaknuo da je razvoj tehnologije i digitalne humanistike u 21. st. omogućio novi pristup istraživanju paleografskih izvora i tekstova te da je kroz prizmu toga novog pristupa važno promatrati i Jagićev rad, koji je uvelike utjecao na mnogobrojna filološka i paleografska istraživanja u 20.

st. U sekciji posvećenoj književnosti predavanje naslovljeno *Vatroslav Jagić kao književni komparatist* održao je Igor MEDIĆ. On je na primjeru odabranih Jagićevih tekstova o hrvatskoj srednjovjekovnoj i starijoj hrvatskoj književnosti istražio obilježja poredbenoga proučavanja književnosti u Jagićevu radu, kao svojevrsne anticipacije pristupa čiji se početci u povijesti hrvatske znanosti o književnosti povezuju najprije s Ivom Hergešićem.

U večernjim su satima sudionici imali mogućnost prisustvovati operi Henryja Purcella *Dido i Eneja* u izvedbi solista Hrvatske operne akademije i Festivalškoga ansambla.

Drugoga su radnog dana Ivan BOTICA i Milan MIHALJEVIĆ izložili rad pod naslovom *Vatroslav Jagić i psaltir Nikole Rabljanina*. Govorili su o tome kako je Jagić paleografskom i filološkom analizom teksta psaltira Nikole Rabljanina utvrdio da je taj psaltir, koji je godinama zbuñjivao istraživače, zapravo krivotvorina Ivana Tomka Mrnavića. Ana MIHALJEVIĆ s Milicom MIHALJEVIĆ iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje održala je izlaganje pod nazivom *Jezikoslovno nazivlje u Jagićevoj Gramatici jezika hervatskoga*. Cilj je referata bio izložiti rezultate analize jezikoslovnoga nazivlja koje se nalazi u Jagićevoj *Gramatici* te ga usporediti sa suvremenim hrvatskim jezikoslovnim nazivljem, ali i sa za-

starjelicama zabilježenim u bazi *Jene* – projekta Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Andrea RADOŠEVIĆ u svojem je izlaganju pod naslovom *Vatroslav Jagić i hrvatskoglagojska propovjedna književnost u svjetlu novih istraživanja* još jednom istaknula važnost Jagićeva revnoga objavljivanja tekstova koje je proučavao, a zatim i pokazala da su tadašnja Jagićeva stajališta o hrvatskoglagojskim propovjednim tekstovima potvrđena i u kasnijim istraživanjima. Asistentica Dajana ČOSIĆ na skupu je sudjelovala s referatom naslovljenim *Izražavanje buduće radnje* u Fatevićevu zborniku duhovnoga štiva. Budući da je riječ o jednome od neliturgijskih glagoljičnih zbornika, za koje Jagić – zbog različitosti tekstova koje sadržava – kaže da su *pravi pravcati literarni kalejdoskopi*, utvrđeno je da postoje određene razlike u izražavanju buduće radnje ovisno o vrsti i vremenu nastanka teksta. U istoj je sekciji izlaganje pod naslovom *Glagoljaštvo i povijest hrvatske leksikografije* održala Ana ŠIMIĆ, koja je u izlaganju pokazala da su početci hrvatske leksikografije povezani s glagoljaštvom jer su hrvatske crkvenoslavenske glose u *Radonovoj Bibliji* najstariji poznati hrvatski leksikografski zapisi. Sandra POŽAR u referatu pod nazivom *Izrazne i sadržajne osobitosti imenskih složenica u hrvatskom crkvenoslavenskom jeziku* prikazala je vrste složenica i različite tvorbe-

ne postupke na primjeru korpusa za *Rječnik crkvenoslavenskoga jezika hrvatske redakcije*. Tom prilikom spomenuto je da se Jagić također bavio slavenskim složenicama, o kojima je pisao u raspravi *Die slavischen Composita in ihrem sprachgeschichtlichen Auftreten* iz 1898.

Nakon prijepodnevnih sekcija u prostoru Staroga grada otvoren je novi muzejski postav posvećen Vatroslavu Jagiću, a nakon poslijepodnevnih sekcija organiziran je razgled grada Varaždina uz stručno vodstvo.

Tom je prilikom posjećeno varaždinsko gradsko groblje i grobnica obitelji Vatroslava Jagića, na koju je svečano položen vijenac. Vijenac je položen i na Jagićevu spomeniku u varaždinskome gradskom parku, čime je završen obilazak grada, a samim time i znanstveni dio skupa. Naime, sljedeći je dan bio predviđen za izlet u okviru kojega su sudionici skupa obišli Varaždinsku županiju.

Radovi sa skupa bit će objavljeni u prigodnome zborniku.

Dajana ČOSIĆ